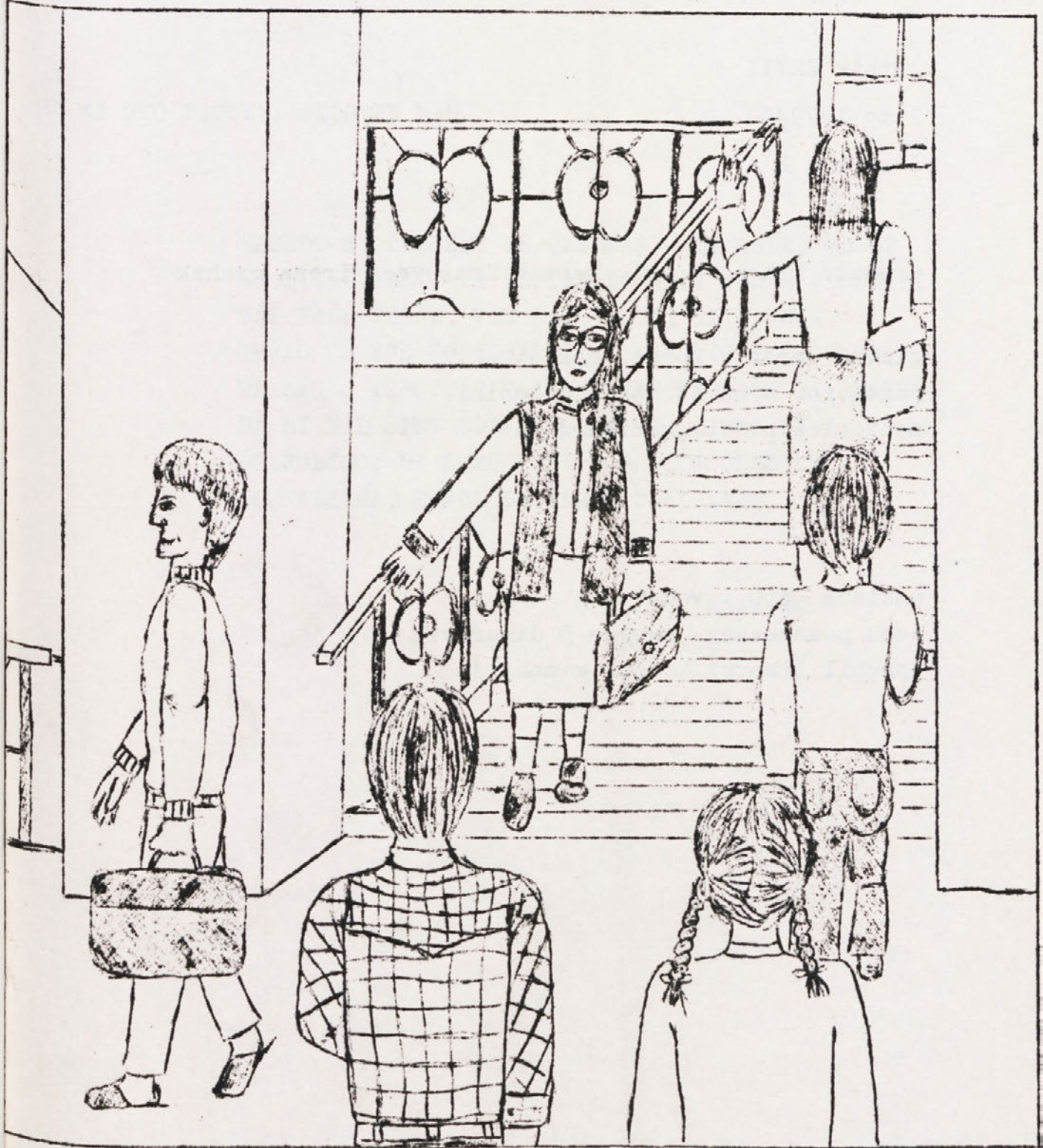

STEZICE

GIMNAZIJA NOVO MESTO 2.ŠT. B

s t e z i c e

glasilo novomeških gimnazijcev

letnik XXVII

leto 1979/80

številk 2

uredile mihela gregl, karmen kraševac, irena grahek

glavni urednik karmen kenda

odgovorni urednik italo morosini

mentorica prof. jevnikarjeva

naklada 350 izvodov

cena posameznega izvoda 5 dinarjev

opremil likovni krožek gimnazije

MI SMO TITOV. TITO JE NAŠ

BESEDE SO DROBNE, NEPOMEMBNE - LE MEDEL ODSEV
MISLI, ČUSTEV. PA VENDAR BI RADI VANJE ZDRUŽILI
VSE NAŠE ŽELJE, VSE NAŠE MISLI IN UPANJA.
TEŽKO JE VSE TO IZRAZITI. LAHKO TI LE POVEMO,
DA SMO S TEBOJ, V VSAKEM TRENUTKU, DA SI ŽELIMO,
DA BI BIL SPET ZDRAV MED NAMI, LAHKO TI
OBLJUBIMO, DA BOMO TUDI V BODOČE GRADITELJI
SOCIALIZMA, BORCI ZA SAMOUPRAVLJANJE.

UČENCI GIMNAZIJE
NOVO MESTO

ODMEVI, ODMEVI, ODMEVI, ODMEVI, ODMEVI, ODMEVI, ODMEVI, ODMEVI

POLITIČNA SITUACIJA V SVETU

Današnja politična razdelitev sveta na dva bloka, zahodni z ZDA in vzhodni s SZ na čelu, ne zagotavlja miru, varnosti in sodelovanja med narodi, torej tistega, za kar se bore vse napredne sile, predvsem neuvrščeni.

Oba bloka sta si edina v eni stvari: doseči prevlado na vseh področjih v svetu. Ta težnja je vzrok za vse ostrejšo oboroževalno tekmo, za vse bolj ostre odnose, ki vodijo v hladno vojno, in ne nazadnje je to vzrok za sovjetsko intervencijo v Afganistanu, neuvrščeni, neblokovski državi. Sovjetska zveza skuša Afganistan spremeniti v svoj satelit zunanje politike, še posebej pa jo privlači bližnji Perzijski zaliv, oddaljen le petsto kilometrov, z bogatimi naftnimi nahajališči. Ti interesi SZ so dandanes vsakomur jasni in sovjetski argumenti o "bratski pomoči afganistanskemu narodu" zvene dokaj neprepričljivo. Tudi Afganistanci sami niso najbolj zadovoljni z bratsko pomočjo in vse bolj se večja število upornikov. To skuša SZ predvsem doma čimbolj prikriti, toda kako bo opravičila in pojasnila vse večje število svojih padlih vojakov. Velesila se je z intervencijo kljub izčrpani analizi dokaj močno zmotila. Njeno pričakovanje, da se za to majhno, nepomembno državico ne bo nihče zmenil, se je izkazalo za krepko zmoto. Ves svet je intervencijo enoglasno obsodil in zahteva takojšen umik sovjetskih čet, kar pa je za SZ praktično nesprejemljivo, saj bi tako priznala svoj poraz in bo umaknila čete le tedaj, ko bo ustvarila popolnoma prosovjetski režim.

K napetemu položaju na tem območju prispeva tudi situacija v Iranu. Sile, ki so po izgonu šaha in zmagi revolucije prevzele vodstvo, se ne morejo zediniti glede številnih vprašanj,

kot so strankarski sistem, razcepljenost vojske, vprašanje narodnih manjšin, žensk itd. Tudi ekonomski položaj Irana ni najbolj trden, saj po zmagi revolucije ni nihče delal, proizvodnjo je sedaj težko obnoviti, nafta pa ni dovolj močan porok za ekonomsko trdnost.

V Iranu se pojavlja vse večje nezadovoljstvo, ugled Homeinija upada, saj ljudje žive slabše, kot so pod šahovim režimom, kakršenkoli je že bil. Kajti stara modrost pravi, da morajo biti ljudje najprej siti, oblečeni, šele potem so pripravljene na revolucijo. Takšno politiko je izbral Bani Sadi in s svojim programom razvoja prepričal volilce. Vprašanje je, če mu bo uspelo zediniti različne politične struje, zediniti nasprotja v revolucionarnem svetu samem, urediti razmere v vojski, kjer še delujejo mnogi člani šahove policije SAVAK, in rešiti mnoga druga vprašanja. Bani Sadi je pristaš Homeinija, a njegov program je realen in ne fanatičen, nagiba se k neuvrščenosti in si prizadeva izboljšati odnose z ZDA, ki so še posebej zaostreni zaradi talcev v ameriškem veleposlaništvu, kjer jih že peti mesec zadržujejo iranski študentje, tako da je vse bolj vprašljivo, če res slede le Homeiniju in niso pod nobenim drugim vodstvom.

Dokaj kočljiv položaj pa je vladal še nedolgo tega tudi v Zimbabve oz. Rodeziji, kjer je dolgo potekal trd boj za osvoboditev izpod kolonialnega jarma. Ko so ljudje končno dobili pravico, da sami odločajo o svoji usodi, ni nihče pričakoval, da bo na volitvah tako prepričljivo zmagal Mugabe, vodja stranke ZANU in trenutno najnaprednejši mož rodezijske sedanosti. Volitve so kljub drugačnim pričakovanjem potekale brez večjih zapletov in dokaj regularno. Mugabe je pre-nagal škofa Muzorevo, marioneto reakcionarnih sil, in Nkoma, vodjo stranke ZAPU. Rodezijski narod je z Mugabejem dobil človeka, ki je to državo sposoben popeljati po poti politike neuvrščenosti ter gospodarske in politične neodvisnosti.

Ubral je najbolj pravilno pot. Pripravljen je sodelovati z ZAPU, tako tudi z belo manjšino, ker predvsem noče ponoviti angolske napake, pregnati bele strokovnjake in delavce ter s tem zaustaviti gospodarski razvoj za vrsto let. Taka usmeritev zahteva veliko previdnost in močno voljo pri urejanju notranjih in zunanjih trenj ter nevarnosti predvsem s strani Rodezije. Obenem pa zagotavlja hiter in dosleden razvoj Zimbabveja ter dokončno rešitev izpod kolonialnega jarma britanskih sil.

Se marsikatero vprašanje danes vzbuja pozornost svetovne javnosti. Tako na primer palestinsko vprašanje, državljanska vojna v San Salvadorju, navzočnost sirske čet v Libanonu, vprašanje bojkota olimpijskih iger v Moskvi....

Vse napredne svetovne sile se trudijo, da bi se napeto stanje v svetu umirilo, da bi zavladata mirnejša in predvsem pravičnejša ureditev. V tem boju nosijo velik delež neuvrščeni z Jugoslavijo na čelu, ki se že od nekdaj bori za mir, razumevanje in enakopravno sodelovanje med narodi.

Simona Furlan, 2.c

USTVARJAMO, USTVARJAMO, USTVARJAMO, USTVARJAMO, USTVARJAMO,

SLOVO

V tistem pogledu,
polnem stiske in bolečine,
je bilo, kljub vsemu, nekaj sreče,
nekaj olajšanja,
kot bi se s temi besedami
rešil nečesa morečega,
nečesa, kar ga je utesnjevalo.

V tistih besedah
je bilo polno nepojasnjene strahu,
nekakšnega dvoma:
Ali delam prav...?

V tistih rokah
je bilo toliko spominov
in umazanega potu,
toliko moči,
a ne dovolj,
da bi storile dejanje!

BILO JE...

Bilo je lepo potovati
po kraljestvu ptic,
v naročje valovitih trav,
šumečih polj.

Lepo je bilo
sanjariti v zvezdni noči,
spočiti misli
in jokati;
lepo je bilo ljubiti
in pokopavati zaklade srca.

Tudi stvarnost je lepa,
a človeku so
potrebne iluzije!

Violeta Bunc, 2.b

MOJ SVET

Sonce je utonilo za hribom in praznina se je razlila v rdeče morje svetlobe, ki nima konca... Ljubila sem te neizmerne višave, te zelene gozdove... In oni so ljubili mene. Odraščala sem z njimi.

In tedaj sem jokala. Z objokanimi očmi sem zrla vanje in se tolažila... Poslednji žar jih je osvetljeval in beli kristalčki snega so tonili v krvavi zarji... Obup v meni pa je naraščal. Vse bolj sem bila razočarana in sama, zapuščena...

Bolečina je bila ostra. Kot smrtonosen bodalo je rila po srcu in misli so krvavele... Sovražila sem to brezbarvno kri, ki je grizla, pekla...

V tistem trenutku sem se zavedela, da ga vendar ljubim; ljubim v vsej njegovi trmasti sebičnosti in goljufivi iskrenosti... A bil je, bil je moj, ustvarjen v meni in zame. Bil je krivičen in trpek...

Oh, kako sem včasih sovražila ta moj svet! Preveč sanjav je bil, kot mreža nad tlemi, ki ujame vse ovire in težave, ki bi jih morala doživeti... A ta mreža je imela napako. Nekega dne je ta moj svet padel skozi to luknjo in se sesul. Razletel se je v tisoče neuresničenih sanj in želja, v tisoče črepinj žalosti in solza... Vsaka neprespana noč je šumela v ušesih in na jeziku so bile vse neizgovorjene besede... Laži, laži! To prekletost življenje je velika laž, sestavljena iz razbitin resnice in vsak košček toliko pomeni...

Vse misli na prihodnost so bile kot nema govorica mrličev, ki je nikoli ne bo... A vseeno ljubim to grenko tekočino, ki jo je treba izpiti, če hočem živeti, delati, ljubiti... Treba je prenesti vsa ta bremena, treba je plesati do onemoglosti in vpiti in kričati do neba... Treba je ljubiti, treba...

Menda je vse to brez pomena... Ko te pogoltne reka poprečnosti in te zajame vihar plehkosti, prekolneš to gnilo pot, ki jo moraš prebrestiti, če hočeš priti do roba, do zelene trate in rumenih cvetlic... Žal ti je za vse trenutke ljubeznivosti, za vse prave nasmeške, ki si jih podaril temu podlemu svetu...

Takrat moraš zajokati in se zazreti v zelene griče, ki tonejo v večernem mraku pomladi... In solze se ti zdijo ničvredne in nič več nisi osamljen... Imaš gozdove, imaš bele kristalčke, ki te tolažijo, ki te ljubijo - saj si vendar odrasel z njimi...

UTRINEK

Žalostna sem,
da bi jokala,
ker si odšel...
Nikar ne glej za mano,
za ptico,
ki otožno poje pesem sredi vej,
kot prej - zate...

BELI KONJ

Pridi le k meni,
beli konj...
Poljubi me
na mrzle dlani,
zaprhaj skozi nozdrvi
in ogrej moje srce...

Pojdi čez hrib,
beli konj...
Odnesi iz mene
to bolečino,
odloži jo tam
in pridi nazaj...

Pridi k meni,
beli konj...
Sla bova tja,
kjer bova sama,
Ti, jaz
in najin azil...

Karmen Kraševac, 2.a

VEČNOSTI NI

Le tih šepet rečnih kamnov
je zmotil mojo silhueto sanj,
ki se plazi kot verniki
pred ikonami spominov.
Preteklosti ni več.
Izgubila se je kot večni piš vetra
okoli vogalov hiš,
ki postajajo vse bolj okrogli.
Morda obstaja prihodnost.
Morda obstaja, tako kot
obstaja resnica, da večnosti ni.

--

Kako prekrasen je ta trenutek;
trenutek radosti, obstoja.
Počasi božam tvojo senco,
ki se izgublja za očmi preteklosti.
spominjam se tvojih rok...
kot kip, ki ga prekrije sneg.
Mogočnosti ni, večnosti ni.
Je res še vredno, da živim,
da sanjam in se spreminjam
v nekaj, kar ne bo obstalo?

Lili Galič, 4.a

KLOP SPOZNANJA

Zakaj se nihče ne ustavi tu,
ob tej klopi nasproti umazanih dreves?
Zakaj nočete pozdraviti nas,
ki smo odšli z načrtane poti?
Vzeli smo kitaro, orglice in svoj glas,
peli bomo sebi, ker vas ni,
ste le sence današnjega človeka,
sredi modrih in belih nitk,
ki jih ne morete strgati, da bi se rešili.
Preklete, o preklete ste zašli!
Čakamo tu, na klopi nasproti barvnih kolobarjev
in glej, znamo se pogovarjati.
Krka izpodkopava breg, odnesla ga bo drugam,
mi bomo izpodkopali vas, a boste ostali tu,
ker ne znate živeti brez...
o, preklete, preklete ste zašli!
Ne, saj tudi mi nismo nič boljši,
le da smo se ustavili na klopi nasproti bleščeče temne zavese
in rasli z njo v spoznanje...
Prerezali smo preteklost, gremo dalje.
Res je, vrnili smo se po spolzki poti k vam,
a nikoli vas ne bomo pogledali,
ker ste vendar izven nas.
Mi živimo po svoje z vašimi pravili
in se prav lepo zabavamo.
Seveda se ne bomo prerinili na stolčke,
pa nam tudi pasti ne bo treba.
Klop nasproti umazanih dreves je prav ljubka za počitek
in naše oči so luč v vaši bedi.
Veste vi, kaj je ljubezen?

MI

sredi hiš smo
sredi življenja
pa nihče ne ve
kaj se dogaja
za stenami
- jih sploh zanima -
vprašanja
brez besed
solze pod
masko ostajajo
- le kdo bi
žrtvoval pomoč -
bomo kdaj prišli do konca
s telesom in dušo

ONI

pomivam okna
mislim na
tiste ljudi
ki jih srečujem
vsak dan
bežijo mimo
mene
ravnodušna sem
in prazna
vidim njih obraze
v steklu okna
smejejo se
smejejo v
svoji norosti

KULTURA, KULTURA, KULTURA, KULTURA, KULTURA, KULTURA,

O HELADI

O čem sem hotel pisati? O Grčiji? O umetnosti? O človeku? O Lepoti? O Naravi? O vsem skupaj? Zakaj hočem pisati? Kaj je bilo to, grško? Nekaj, ki mi kot Sirius kaže pot v tavanju po zvezdnem nebu?

Pretiravam? Mar niso vse misli, občutki lažni, izmišljeni, napihnjeni; vse samo zato, da bi govorili o meni, o Jazu? Pišem zase, za druge? Lahko Človek razume Človeka? Kaj lahko Človek (pri teh letih) vé, zna; kaj lahko (sme) napiše? Kaj je njegovo, lastno, Jaz, moje; kaj prebrano, nabrano, lažno, izmišljeno, forma, namen? Kje je pot do Jaza? Vedno to-isto iskanje Poti! Samopotrjevanje, dokazovanje (saj se bom podpisal). Občutki, misli, Grčija - laž, umišljenost; samo sredstvo? Ne, ne sme biti in nikoli postati. To je Luč - vse ostalo je samo senca mene, v kateri hodim.

"Svet je poln čudežev," je zapisal Sofokles, "toda nič ni čudovitejšega od Človeka." To bi lahko bila osnovna misel grške umetnosti. Nobeno zgodovinsko obdobje ni svojih estetskih meril tako popolno prilagodilo človeku, kot so to storili stari Grki. Izza tisočletij zastrašujoče teme, v kateri vladajo božanstva in v katerih je človek skušal zapustiti sledi o bivanju svojega Jaza s piramidami in grobnicami, namenjenimi Smrti in Bogovom; izza teme, v kateri človeško življenje ni imelo nikakršne vrednosti, se pojavi "grško čudo", trajajoče le nekaj stoletij. In v tem kratkem času se človek za trenutek zave svoje veličine in si postavi svoj spomenik, "trajnejši od medi". Grki so bili edini antični narod, ki se ni bal pokazati z diskretno ironijo,

da so ljudje ustvarili bogove in da bogovi obstajajo zaradi ljudi, in ne obratno.

Mit o Prometeju kaže, da so Grki med prvimi evropskimi in mogoče sploh pred vsemi narodi spoznali, da je usoda pripela človeka na steno večnih muk in trpljenja. Toda Grki niso sprejemali človeške usode kot tragedijo, ki življenju in človeku odvzema smisel in trajanje. Nikoli se niso zatekali po tolažbo v onostranstvo. Z močjo duha, volje in zavesti so osvetlili tudi tiste strani človeškega bitja in življenja, ki so ostale skrite tudi sami usodi. Odkrili so tajni svet lepote, mišljenja, znanja in občutkov. In v tej skrivnosti so našli neusahljiv vir najmočnejših in najplemenitejših navdihov. In te navdihe, velike in male, so neprenehoma osveževali s svobodo misli, ki jih je dvigala v višave, iz katerih jih ni mogla vrniti niti nespremenljiva volja usode, da človeški rod preživlja svoj vek brez znanja in zavesti o smislu svojega obstoja. In ta neuničljivi in večni optimizem je druga velika značilnost grške umetnosti.

Da bi razumeli smisel antične umetnosti, da bi odkrili njeno povezanost z zakoni življenja, se moramo zavedati preproste resnice: antično umetnost so ustvarili umetniki antičnega časa za sodobnike. To pomeni, da se moramo v Grčijo podati "oboroženi" z znanjem in poznavanjem, vsaj grobim, zgodovine, umetnosti in življenja takratnega časa. Toda v Grčijo moramo priti predvsem s srcem, z željo. Dati moramo, da bi lahko sprejeli. Kajti - kaj lahko umetnost pomeni tistemu, ki v živo življenje ni zapleten globoko, strastno in nevarno kot sam umetnik? Umetnost je pomočnica samo tistemu, ki v njej išče pomoči, ki ji pristopa z dvomi in pričakovanji; govori samo tistemu, ki sprašuje, nememu je nema. Zavedati pa se moramo, da kljub vsemu znanju in poznavanju takratnega časa nismo več tisto, kar je antični Grk bil. Da ne moremo misliti, čutiti in doživljati enako

in da nam zato določen del njihove umetnosti uhaja. Toda spoznanje, da se človeški duh ni popolnoma spremenil, da ga vedno spremljajo ista vprašanja in isti dvomi, nam daje upanje, da lahko doživimo in dojamemo sporočilo umetnosti, nastale skoraj pred tremi tisočletji.

Antična umetnost ni bila nikoli indiferentna do človeškega življenja, do vseh njegovih majhnih in minljivih uspehov in radosti; do vseh njegovih velikih in večnih muk in neuspehov. Zdi se, da je v antični umetnosti najgloblje izražena bolečina. V istem trenutku, ko je človek spoznal svojo veličino, je spoznal tudi svoje neznanje in minljivost. Toda Grčija je uporabila najvišje intelektualne, estetske in etične vrednosti, da bi človeškemu življenju dala drugačen cilj in smisel, neodvisen od tragične, absurdne usode v borbi pozitivnega in negativnega, obstajanja in minevanja; volje in želje, da se obdrži vse tisto, kar je narejeno, in nemoči, da se prepreči minevanje življenja in človekovega dela. Od tod tudi prikrita melanholijska v pogledu Afrodite in zdi se, da se ozira in sprašuje: "Od kod prihajamo in kam gremo?" Občutka minljivosti se v Grčiji težko znebimo. Zdi se, kot da vsa zgodovinska mesta tiho žalujejo za izgubljenimi iluzijami in neuresničenimi željami.

V Grčiji nas čaka nekakšno "razočaranje" ob spoznanju, da nas tam ne čaka nič "veličastnega". Nehote si ustvarimo podobo, da je vse, kar je lepo, tudi do neke mere veliko, in ker nas vse knjige učijo, da je v Grčiji vse lepo, se nam zazdi, da mora vse biti tudi veliko. Toda - veliko v malem. To je osnovna značilnost grške arhitekture in jo loči od rimske ali srednjeveške. Rimljani puščajo vtis grandioznosti, skoraj nerodnosti s svojimi megalomanskimi zgradbami, ki človeka pritiskajo in ga podcenjujejo. V Grčiji človek povsod najde samega sebe. Povsod se počutimo kot doma, kot v sobi, v kateri smo vse uredili po svojem okusu. Nikjer v

Grčiji se ne počutimo tujca, in pred katerikoli spomenik stopimo, se vedno zavemo svoje veličine. Vedno stopamo pod stebre brez dvomov in nelagodnosti, ki jih občutimo pod visokim stropom gotske katedrale. Vedno nahitro plačamo vstopnino, prehitevamo drug drugega, da bi čimprej prišli do stebrov, tam v naglici fotografiramo, vse prehodimo po dolgem in počez... toda kaj kmalu ta nemir izgine in šele takrat vidimo, da vsi tisti, ki so pred nami stopili v mrežasto senco stebrov in arhitravov, zdaj mirno sedijo, skoraj meditirajo, in ob hramu vlada popoln mir in spokojnost. Kot da se je življenje ustavilo in stopilo v neke višje sfere, daleč stran od vsakdanjosti. In v tem trenutku tisočletnega Miru občutimo Naravo in zdi se, da ni ničesar, samo mi in Narava, Narava in mi; vseobsegajoče Eno in od prapočetkov skupno, nedeljivo; Vse je Jaz in Jaz je Vse, in ničesar ni Zgoraj in ničesar Spodaj; vse je večnoneločljivo Eno. V gotskih cerkvah se ljudje umikajo naravi, ne verjamejo ji, skrivajo se v poltemo med šilastimi stebri in spuščajo sončno svetlobo skozi obarvana stekla, prižigajo turobne lučke pred sveto podobo, preglasujejo zvoke življenja z zvoki orgel in pojejo: Dies irae, dies illa. Toda tu, v Heladi, se človek predaja naravi, postaja ponovno njen del. Povsod sonce, povsod zrak in modro nebo. Preproste, usmerjene linije marmorja, včasih navpične, drugič spet vodoravne, služijo njemu, Človeku, da jasneje poudari tisto, kar mu v naravi predstavlja Lepoto. Tukaj vlada popolna harmonija, ki se nikoli več ni ponovila, harmonija med stvaritvami človeških rok in naravo; največja pomiritev dveh elementov, sovražnih si od vedno. Skladno z Naravo!

"Šele na Akropoli razumeš, kaj pomeni duh svobodnega in velikega naroda."

Naj to pisanje ne izzveni kot apoteoza grške umetnosti in duha. Zavedajmo pa se, da zahteva Helada od nas veliko in

da nobena druga evropska umetnost ne postavlja tako neposredno pred človeka osnovna eksistencialna vprašanja in da nobena druga umetnost ne nudi tako neposrednega in popolnega doživljanja Lepote in Narave. In mesec dni, preživetih v Grčiji, pomeni edinstveno umetniško doživetje in očiščenje od naplavin Vsakdana, in en sončen zahod na Sunionu pomeni rekapitulacijo našega življenja in neposredno soočenje z vprašanjem njegovega bistva in smisla. In nazadnje: Čeprav se moramo v določeni meri odreči stvarnosti, če hočemo stopiti v čarobno lep krog umetnosti, se zavedajmo, da vsaka prava umetnost vodi po daljši ali krajši poti nazaj v stvarnost. Njena veličina je v takšni razlagi življenja in stvari, ki nam pomaga, da bolje in lažje premagujemo kaotično stanje in da življenju damo boljši, odgovornejši in zanesljivejši smisel.

Vladimir Jureković, 3.b

XV. SREČANJE MLADIH FILMSKIH USTVARJALCEV SLOVENIJE - CELJE, 3. in 4. decembra 1979

Tudi letos je mesto Celje organiziralo teden domačega filma in že četrto leto gostilo najmlajše filmske ustvarjalce. Filmsko srečanje najmlajših predstavlja uvod v prireditve, na kateri se širši celjski javnosti vsako leto predstavlja najboljši del domače kinematografije. Srečanje mladih so Celjani na kratko poimenovali Mali TDF.

Na srečanju so sodelovali pionirji in mladinci - člani krožkov in klubov iz vse Slovenije. Mladi filmarji so stari povprečno 15 let. Za čim težijo in kaj hočejo? Mladim ustvarjalcem ne gre za to, da bi snemali filme, podobne filmom

profesionalcev. Mladi filmar predvsem vzpostavlja svoj odnos do teme ali objekta snemanja, pri tem še bolj malo misli na gledalca svojega filma. Zato je treba pionirski film gledati s pozornostjo in razumevanjem otroške ustvarjalnosti, le tako ga je mogoče razumeti. Nekoliko drugače je pri mladincih, saj filmar po 15. letu že išče namerne učinke filma. Mladostnik želi delati filme, preko katerih želi vzpostaviti stik z gledalcem. Ti filmi odkrivajo včasih nestrpno iskanje človekove vloge v družbi in smisla življenja. Izražajo stališča in občutja mladostnika, ki pa že išče tudi svoj lastni filmski izraz. Seveda tudi od mladincev ne moremo zahtevati, da bo posnel profesionalce, ampak da bo filme oblikoval v skladu s svojo naravo (iz ugotovitev kritika T. Račkega).

Srečanje v Celju omogoča posredovanje in prikazovanje filmov mladih filmarjev, spodbuja ustvarjalnost pri mladini in skrbi za filmsko vzgojo ter budi zanimanje za kratki film.

Pa si oglejmo, kako je potekalo srečanje, ki je imelo tudi tekmovalni značaj, le da nagrad in pismenih pohval ni bilo. Sodelovalo je 13 slovenskih mest ozir. klubov z 80 kratkimi filmi. Te so posneli filmski krožki na osnovnih šolah, mladinski filmski klubi in krožki ter posamezniki. V ožji izbor se je uvrstil tudi naš film Roke.

Vse prispele filme si je ogledala štiričlanska žirija in jih je razvrstila v dve skupini. V prvo so prišli boljši filmi, za katere sta glasovala vsaj dva člana. Ostale so uvrstili v drugi - informativni del. Po izboru so filme predvajali tudi občinstvu. Najprej smo si ogledali najboljše pionirske in mladinske filme, nato je sledila predstavitve ostalih filmov. Naš film Roke je prišel v prvi del (tako kot tudi lanski film o Romih). Film je skupinsko delo krožka v lanskem šolskem letu, glasbeno opremo pa so pris-

pevali letošnji novi člani. Naš film prikazuje človeške roke skozi vsa obdobja življenja. Grajen je mozaično in se začne z neobgljenimi otroškimi rokami, nadaljuje s spretnimi rokami odraslih pri raznih opravilih in medsebojnih stikih, konča se z rokami ostarelih v stiku s tistimi, ki potrebujejo oporo in toplino. Film je žirija ugodno ocenila, pisateljica Branka Jurca pa ga je v biltenu, izdanem ob srečanju, takole predstavila:

"Dobra zamisel - roke. Z rokami delamo, si služimo kruh, z rokami pa tudi vsakdo izmed nas intenzivno izraža svoja doživetja. Roke otrok, roke zaljubljenecv, roke starih. Dotiki, stiski rok. Roka poboža, roka bodri, z rokami pokažemo, kako se s kom razhajamo. Filmarjem se je posrečilo roke v mozaiku oživiti. Filmarje je tokrat najbolj zanimal medsebojni odnos med ljudmi. Čestitam - tudi izvedbi!"

Srečanja smo se udeležili trije člani filmskega krožka in naša mentorica, prof. Horvatova. Bili smo gosti naših vrstnikov v Celju. Prisostvovali smo projekcijam, izmenjevali medsebojne izkušnje in se z nekaterimi člani žirije, filmskimi kritiki, pogovarjali za okroglo mizo. Kritično smo ocenjevali svoje izdelke in se pogovarjali o prihodnosti mladinskega in slovenskega kratkega filma.

Davorin Gazvoda, član FK

SREČANJE S FILMSKIMI USTVARJALCI IZ NOVEGA MESTA

V počastitev 80-letnice Božidarja Jakca, 10-letnice abonmajskih predstav za mladino in 5-letnico tedna slovenskega filma v Novem mestu je zveza kulturnih organizacij Novo mesto odbor za filmsko vzgojo priredila srečanje s filmskimi ustvarjalci iz našega kraja. 22. novembra 1979 popoldne

sta bili organizirani dve predstavitvi kratkih filmov treh režiserjev. Videli smo filme "Najin sin" in "Tu so - naši so" Ivana Marinčka, "Nova maša" in "Selekcija" Dušana Povha ter "Posebna šola" in "Pogled stvari" Filipa Robarja - Dorina. Po ogledu njihovih del so nam kar v dvorani kina Krka odgovorili na nekatera vprašanja.

Ivan Marinček je snemalec, direktor fotografije in montaže. Posnel je 20 kratkih filmov, filmske reportaže in bil direktor fotografije 16 igranih filmov. Najbolj znani so: Na svoji zemlji, Kekec, Jara gospoda, Tistega lepega dne in Ne joči, Peter!

Dušan Povh je režiser kratkih filmov, scenarist in montažer. Režiral je 17 kratkih filmov, med njimi: Naši najboljši in 25 let Planice. Montiral je skoraj vse svoje filme in še 20 filmov drugih režiserjev ter igrane filme Družinski dnevnik, Nočni izlet in Minuta za umor.

Filip Robar - Dorin je mlajši režiser. Nogoče je še najbolj znan zato, ker je ustvaril zanimivo podobo Posebne šole v Novem mestu.

Vsi trije so se odzvali našemu vabilu k razgovoru. Bili so nam pripravljene povedati veliko, a na žalost je bilo časa dovolj le za nekaj misli. Naj nekatere navedem.

- Kako težavno je delo režiserja v primeri z delom montažerja?

"Režiser bi moral obvladati vse osnovne posle, tako tudi delo snemalca. Snemalna knjiga je enaka montažni knjigi. Montaža je le del režije, ki je lahko časovno enaka režiserskemu poslu. Montažer film zlepi v zaporedje, režiser sodeluje pri pregledu in ga dokončno oblikuje. Dobri montažerji bi lahko postali sposobni režiserji prav zaradi svojih izkušenj.

Montažer je torej sodelavec oziroma najpomembnejši asistent režiserja. Čimbolj natančna je snemalna knjiga, manj dela ima. Pri igranih filmih je njegova vloga drugačna. Je pa montaža bistveni element režije, je izrazno sredstvo režiserja. Pri kratkih filmih skuša režiser oblikovati film sam in si dovoli več eksperimentiranja kot pri igranih filmih. Ima zadnjo besedo, zato montažer nima veliko svobode, je le sodelavec. Tako je zaenkrat pri nas, v svetu pa imata režiser in montažer večkrat enako vlogo."

- Kakšno vlogo ima snemalec? Kolikšno svobodo ima pri svojem delu?

"Ne smemo pozabiti, da vse izvira iz režiserja. Tudi vsebinsko posnetka diktira on. Seveda se posvetuje s snemalcem, vendar sam odloči, kaj hoče imeti posneto. Večkrat ima več snemalcev, ki posnamejo isti dogodek z različnih zornih kotov, nato izbere, kar mu ustreza. Tako dobi posnetek, ki najbolj prikaže tisto, kar je hotel sporočiti gledalcem."

Svoja razmišljanja so nam razkrili vsi trije in gotovo bi nadaljevali, a dolžnost jih je odtrgala od prijetnega pogovora. Odhiteli so v dvorano in se pridružili Božidarju Jakcu in njegovi ženi. Na platnu so se ponovno zvrstili vsi njihovi kratki filmi. Še posebej smo z zanimanjem gledali prispevke pionirja slovenskega filma Božidarja Jakca, filmske zapise o Novem mestu in Beli krajini pred II. svetovno vojno. Navdušenje so zbudili tudi mnogi kadri iz filmov mlajše generacije.

Za vse gledalce je bil to prav gotovo nepozaben dogodek, prav tako tudi za mlade filmske ustvarjalce pionirje, ki so spoznali režiserjevo delo od ideje do realizacije kratkega filma.

Irena Grahek, 2.a

OB PREDSTAVI KOZAKOVEGA PROFESORJA KLEPCA V LJUBLJANSKI DRAMI

Delo Profesor Klepec obravnava čas pred II. svetovno vojno. Vzdušje v tistem času je bilo silno napeto, zato je takšno tudi dogajanje v drami. Avtorja moti pasivnost in samozadovoljnost slovenskega izobraženstva, ki ne opravlja svoje naloge tako, kot bi moralo.

V politično silno razburljivi situaciji je naš meščanski človek ostal neaktiven. Pisatelj Kozak je s to komedijo kot z zrcalom hotel pokazati na napake slovenskega meščanstva, predvsem inteligence.

Sam naslov nas takoj spomni na mit o narodnem junaku Petru Klepcu. Peter je bil simbol boja Slovencev proti Turkom. Kaj pa je s profesorjem Klepcem pred vojno? Namesto da bi svojo moč usmeril v boj proti sovražniku in gospodarju, raje pohlevno "ždi" v svojem domačem krogu.

Nasploh mu predstavlja mirno družinsko življenje rešitev oziroma izognitev akcij v socialno in politično nasičeni situaciji. Na koncu, ko profesor Klepec stopi v zakon z Bibijano, se reši neprestanega beganja. "Veliki svet naj ostane zunaj," on pa bo raje skrbel za svojo ženo in otroke. O tem, kdo se bo boril za "boljše", ne razmišlja.

Mislil, da je Kozak s tem delom pokazal tudi na napake tedanjih učiteljev. Profesor Klepec svetuje študentu Jožetu, naj se ne upira in naj ga ne prevzemajo revolucionarne ideje. Bere naj le tiste knjige, ki so stare vsaj sto let. Menim, da je avtor s tem dobro zadel razmere v tedanjem šolstvu. Veljavno je bilo tisto, kar je od nekdaj, kar pa je novo, je le muha enodnevnica, ki ne sodi med ljudi.

Ženske igrajo, vsaj po mojem mnenju, v tej komediji pomemb-

no vlogo. Profesor sprejme kovček, ker je z mislijo na sosedovem vrtu pri Ani. Ko se zaroči z Bibijano, se reši vseh težav v zvezi s kovčkom. Kristinca pa reši Skočirja, tako da prevzame odgovornost za letake nase.

Z zvijačami in spletkami se sploh lahko marsikaj doseže. Ravnatelj hoče rešiti študenta Jožeta, ker je pač Jožetov oče njegov dobri prijatelj. O Žulajevi pomoči ne dvomi, saj ga je on spravil na detektivski stolček itd.

Kozak je hotel s to komedijo meščane spraviti na pravo pot. Menil je, da bodo postali aktivni, če bodo vedeli, kako "smešni" in neodgovorni so v svojem položaju. Komu sploh koristi izobraženstvo s svojim znanjem, če pa mu manjka volje, zavesti za boj proti sovražniku?

Janez Plavec, 3. b

Profesor Klepec je družbenokritična drama, ki nam skozi komedijo poda življenje slovenskega malomeščanstva pred drugo svetovno vojno.

Osnovna zgodba je dokaj preprosta, ki nima neke prave globine. Glavni junak, intelektuallec profesor Klepec, se zaplete v dva dogodka, ki grozita, da bosta spremenila njegovo mirno, ustaljeno življenje. Vznemiri ga lepa študentka Ana, hkrati pa je to povod, da se zaplete tudi v politično afero. V bistvu sta to nepomembni stvari, vendar pa sta za umirjenega profesorja dovolj trd preizkus. Kajti profesor Klepec je po svojem značaju pač človek svojega časa, svoje družbe in nikakor ne izstopa iz poprečnosti svojih soomeščanov. Vsa njegova sanjarjenja in hrepenenja so name-

njena mirnemu, udobnemu življenju. Zapira oči pred svetom, kajti njegov edini svet je mala sobica. Nenadoma stopi v ta svet Anin brat Janez, ki mu zaupa kovček s političnimi letaki. Tako je profesorjev notranji mir porušen. Sedaj šele spoznamo njegov resnični "jaz", njegovo bežanje pred stvarnostjo in skrivanje za lažno skromnostjo in velikimi besedami, ki ga delajo komičnega. Nenehno se prepričuje, da je vse, kar se dogaja in se bo zgodilo, odvisno od usode in prav to je tisto, kar ga dela tako zelo pasivnega, neznatnega in nezmožnega narediti karkoli velikega. Še drobna usluga, narejena v dobro študentu Jožetu, ne izvira iz njegovega lastnega prepričanja, da je to prav, marveč to stori pod pritiskom.

Mar sploh obstaja kakšna zveza med profesorjem Klepcem in ljudskim junakom Petrom Klepcem, ki je bil tako čudežno močan, da je ubranil svoje ljudstvo pred sovražnikom? Profesor Klepec junak nikakor ni. Je samo plah naivnež, miren in pаметen, samo žrtev usode, skratka, nenevaren. Svojim idealom, željam in ciljem se odpoveduje brez predsodkov, če zasluti, da ogrožajo njegov mir. In končno se odpove tudi svoji ljubezni do Ane in stopi v zakon z vdovo Bibijano, ki mu bo prinesla toliko želeni mir in varnost družine.

Poleg profesorja je zelo izrazit lik tudi detektiv Zulaj. On je tisti, ki daje igri veliko mero dinamičnosti. V njem je veliko več hotenja pokazati, da nekaj zmore, oziroma da nekaj pomeni. Rad se širokousti z raznimi moralnimi načeli, ki mu sama po sebi ničesar ne pomenijo, hkrati pa so mu sredstvo, za katerim skriva svoj pravi značaj.

Pomembni liki v drami so tudi ženske, ki so glavne povzročiteljice zapletov in tudi razčiščevalke dramskega dogajanja. Vendar te ženske niso ljubeče matere in žene, kakor jih pogosto zasledimo v slovenski literaturi. To so ženske, ki

nesramežljivo kažejo svoje nagnjenje do moškega in v katerih veliko bolj kot materinskost prevladuje erotičnost.

Edini med vsemi temi osebami, ki nosi v sebi željo po drugačnem življenju in v katerem začutimo revolucionarnost, je študent Jože. In vendar ga povsem onemogočijo v njegovem delovanju, ker so prav njegovi cilji tisti, ki bi jim porušili mir.

Dinamika celotne igre sloni na prepletanju drobnih intrig, spletkarjenj in podkupovanj. Vsi ti mali ljudje postanejo v svoji "nečisti" preteklosti še manjši. Na koncu se vse lepo uredi. Profesor Klepec najde trdna tla v zakonu z vdovo, študent je s svojimi "nezdravimi" idejami odstranjen.

Drama Profesor Klepec izzveni tako kot žalosten posmeh pasivnosti slovenskega naroda, ki pa je samo nekaj let kasneje dokazal, da je vendarle narod junakov in da je za ceno boljšega, svobodnega življenja pripravljen prelivati tudi kri.

Andreja Tomše, 3.b

njena mirnemu, udobnemu življenju. Zapira oči pred svetom, kajti njegov edini svet je mala sobica. Nenadoma stopi v ta svet Anin brat Janez, ki mu zaupa kovček s političnimi letaki. Tako je profesorjev notranji mir porušen. Sedaj šele spoznamo njegov resnični "jaz", njegovo bežanje pred stvarnostjo in skrivanje za lažno skromnostjo in velikimi besedami, ki ga delajo komičnega. Nenehno se prepričuje, da je vse, kar se dogaja in se bo zgodilo, odvisno od usode in prav to je tisto, kar ga dela tako zelo pasivnega, neznatnega in nezmožnega narediti karkoli velikega. Se drobna usluga, narejena v dobro študentu Jožetu, ne izvira iz njegovega lastnega prepričanja, da je to prav, marveč to stori pod pritiskom.

Mar sploh obstaja kakšna zveza med profesorjem Klepcem in ljudskim junakom Petrom Klepcem, ki je bil tako čudežno močan, da je ubranil svoje ljudstvo pred sovražnikom? Profesor Klepec junak nikakor ni. Je samo plah naivnež, miren in pameten, samo žrtev usode, skratka, nenevaren. Svojim idealom, željam in ciljem se odpoveduje brez predsodkov, če zasluti, da ogrožajo njegov mir. In končno se odpove tudi svoji ljubezni do Ane in stopi v zakon z vdovo Bibijano, ki mu bo prinesla toliko želeni mir in varnost družine.

Poleg profesorja je zelo izrazit lik tudi detektiv Zulaj. On je tisti, ki daje igri veliko mero dinamičnosti. V njem je veliko več hotenja pokazati, da nekaj zmore, oziroma da nekaj pomeni. Rad se širokousti z raznimi moralnimi načeli, ki mu sama po sebi ničesar ne pomenijo, hkrati pa so mu sredstvo, za katerim skriva svoj pravi značaj.

Pomembni liki v drami so tudi ženske, ki so glavne povzročiteljice zapletov in tudi razčiščevalke dramskega dogajanja. Vendar te ženske niso ljubeče matere in žene, kakor jih pogosto zasledimo v slovenski literaturi. To so ženske, ki

nesramežljivo kažejo svoje nagnjenje do moškega in v katerih veliko bolj kot materinskost prevladuje erotičnost.

Edini med vsemi temi osebami, ki nosi v sebi željo po drugačnem življenju in v katerem začutimo revolucionarnost, je študent Jože. In vendar ga povsem onemogočijo v njegovem delovanju, ker so prav njegovi cilji tisti, ki bi jim porušili mir.

Dinamika celotne igre sloni na prepletanju drobnih intrig, spletkarjenj in podkupovanj. Vsi ti mali ljudje postanejo v svoji "nečisti" preteklosti še manjši. Na koncu se vse lepo uredi. Profesor Klepec najde trdna tla v zakonu z vdovo, študent je s svojimi "nezdružimi" idejami odstranjen.

Drama Profesor Klepec izzveni tako kot žalosten posmeh pasivnosti slovenskega naroda, ki pa je samo nekaj let kasneje dokazal, da je vendarle narod junakov in da je za ceno boljšega, svobodnega življenja pripravljen prelivati tudi kri.

Andreja Tomše, 3.b

GLASBA, GLASBA, GLASBA, GLASBA, GLASBA, GLASBA, GLASBA,

GLASBA IN MLADI

Ideja za zapis se je porodila na zadnjem koncertu Jenny Beeching, ki smo ji lahko prisluhnili v Domu kulture. Nastop bi lahko uvrstili med zanimivejše koncerte, katerih priče smo bili zadnje čase v Novem mestu, saj dolenjsko občinstvo zelo poredko "pretresejo" tovrstne prireditve. Jenny je igrala lastne skladbe, predvsem s svoje velike plošče A RIGHT SONG AND DANCE, pa tudi priredbe drugih avtorjev, predvsem Beatlesov in B. Dylana. Pokazala je talent za igranje kitare in banja ter smisel za komunikativen pristop k občinstvu. Skratka, zanimiv nastop, ki pa pri občinstvu ni vzbudil tolikšnega zanimanja kot kak "kvazi rocker", predvsem pa ni bilo videti tistih, ki trdijo, da se na novomeški glasbeni sceni nič ne dogaja, kar vsekakor ne drži in kar je dokazal tudi Tomaž Zorko s svojim kratkim nastopom.

Glasba je ena najbolj razširjenih področij kulture, ki pa se danes in že nekaj let nazaj v veliki večini uporablja kot vir zaslužka in ne kot umetniško izpovedno sredstvo. Smeri glasbe je veliko, še več je okusov. Nikomur ne moremo vsiljevati neko vrsto glasbe, češ da je ta boljša od drugih, vendar pa nekatere glasbene smeri vsekakor ne zaslužijo naziva umetnosti. Še vedno pa nam ostane dovolj smeri, za katere se lahko opredelimo. Pomemben del pripada klasični glasbi. Med klasično in sodobnimi zvrstmi glasbe obstaja prepad, ki pa ni tolikšen, da se nekatere zvrsti po svoji izpovedni moči ne bi mogle le tej vsaj približati. Večini služi glasba le za razvedrilo, redkokdo pa se ji skuša približati in jo dojeti.

V Novem mestu je že dalj časa vladalo mrtvilo na glasbenem področju. Sicer so se prirejali razni koncerti, ki pa so bili za organizatorja zanimivi le po finančni plati, se pravi, da niso posvečali pozornosti izboru avtorjev, važen je bil le čim večji obisk.

Pred nekaj leti pa je skupina mladih ljudi, ki se bolj aktivno ukvarjajo z glasbo osnovala FOLK GLASBENO DRUŠTVO. Že ime samo pove, da so se posvečali predvsem narodni glasbi in pa glasbi nasploh. Člani tega kluba so v kratkem času delovanja uspeli prirediti že nekaj kvalitetnih koncertov bolj ali manj znanih glasbenikov: Draga Mlinarca, Wizza Jonesa, Sedmine, Martina Simpsona, Vina Garbuta in še nekaterih drugih. Slavospev temu klubu ni potreben, vendar pa človeka prizadene to, da je zanimanje za koncerte kljub njihovi kvaliteti premajhno ali vsaj ne takšno, kot bi si lahko želeli. Ni jasno čemu, saj so cene vstopnic dostopne pa tudi mladina je o prireditvah dobro obveščena.

Ali to pomeni, da zanimanje za nekomercialno glasbo upada? Vse manj je ljudi, ki bi znali pravilno oceniti položaj v glasbi danes, še manj takih, ki bi nam povedali, kaj je prava glasba. Čemu torej zavračanje prizadevanj FGD?

Mnogokrat se pogovarjamo o navideznem pomanjkanju glasbenih prireditev v Novem mestu. Tako se mnogi ljubitelji odločajo za obisk le-teh v Ljubljani ali Zagrebu. Mogoče je deloma temu krivo tudi pomanjkanje primerne prostora, kot se je pokazalo na koncertu mednarodno priznanega kitarista DAVIDA BROMBERGA, ko nam je moralo postati jasno, da je športna dvorana povsem neprimerna za akustične koncerte. Vendar pa razlika med podeželsko kino dvorano in športno halo res ni velika. Vendar pa smo navkljub tem pomankljivostim doživeli veliko lepih trenutkov, ki nam obljublajo, da si lahko obe-tamo tudi vnaprej tako kvalitetne nastope.

Seveda pa so tukaj še obvezni plesi, na katere smo tako rekoč "obsojeni" in še dva ali trije poskusi organizacije disko plesov, za kar je mladina pokazala še največ zanimanja. To pa samo pomeni, da še vedno najraje prisluhnemo disko glasbi, ki ni namenjena ničemur drugemu kot zgolj zabavi in v sebi ne nosi nikakršne izpovedne vrednosti.

To pa vsekakor še ni vse. Lahko bi naštevali še prireditve na ravni veselic, za katere pa se lahko vprašamo, če je to še umetnost.

Omenila pa nisva nekaterih koncertov klasične glasbe, ki smo jim lahko prisluhnili. Nihče naj ne bo užaljen, ampak danes tej glasbi le redko prisluhnemo, in tudi ne cenimo je tako, kot bi jo morali - zato so tudi ti koncerti obsojeni na zelo majhen odziv mladine.

Glasba prinaša danes mnogim razvedrilo, pa ne samo to - saj zapolnjuje vrzeli v našem življenju, nas notranje bogati in plemeniti kot druge vrste umetnosti. Zato je nujno presoditi položaj v glasbi, da le ta ne bi postala prodajni artikel in mi zgolj kupci, umetnost pa postranskega pomena. Nad tem se velja zamisliti.

Matjaž Zajec in
Boštjan Gorjup, 3.a

NAŠA POTA, NAŠA POTA, NAŠA POTA, NAŠA POTA, NAŠA POTA, NAŠA

V KRANJU

V zadnjem času si učenci naše gimnazije dopisujemo z gimnazijci iz Kranja.

V petek, 29. februarja, pa smo se odpravili k njim, v Kranj, kjer smo imeli športno srečanje in razgovor o njihovem družbeno-političnem ter kulturnem delovanju.

V športnem delu so naši in kranjski učenci tekmovali v treh disciplinah: šahu, odbojki in košarki. Doseženi so bili naslednji rezultati: V odbojki so slavili naši fantje, dekleta pa so izgubila. Enako je bilo v košarki, v šahu pa so bili Kranjčani premočni. Vse tekme so potekale v športnem duhu. Pokazale pa so, da imamo na naši šoli vrsto odličnih športnikov, zato bi se veljalo potruditi in te mlade talente še naprej usmerjati v športno življenje in delo.

Medtem ko so potekale tekme, smo se predstavniki ZSMS, OO ZK, MKUD, komisije za povezavo in literarnega krožka pogovarjali s predstavniki mladinske organizacije in člani literarne skupine kranjske gimnazije o njihovem družbenopolitičnem in kulturnem delu. Pogovarjali smo se o organiziranosti njihove mladinske organizacije, o osnovni organizaciji ZK in o kulturnem življenju. Organizacijska shema njihove mladinske organizacije se močno razlikuje od naše. Celotna kranjska gimnazija predstavlja osnovno organizacijo, vodi jo predsednik s predsedstvom, ki ga sestavljajo razredni mladinski predsedniki in predsedniki komisij, ki so ustanovljene v okviru osnovne organizacije. Predsedstvo sklicuje na začetku šolskega leta mladinsko konferenco, zato da seznani z delom mladinske organizacije prve letnike. Na konferenci so prisotni vsi učenci.

Pri delu se srečujejo z različnimi problemi: v mladinski organizaciji deluje samo predsedstvo, ostali dijaki so bolj ali manj pasivni; nimajo ustreznih mentorjev, ki bi lahko pomagali pri delu krožkov; demokratizacija pouka je na zelo nizki stopnji, na četrletnih konferencah so na primer prisotni le trije dijaki in še to samo na koncu konference. Poleg tega sploh nimajo problemskih konferenc s profesorji.

Na njihovi šoli pa deluje tudi vrsta interesnih dejavnosti. Vendar pa najbolj izstopata literarna in glasbena skupina. Na področju kulturne dejavnosti so zelo aktivni, saj prirejajo literarne večere, na katerih berejo svoje izdelke. Večeri so popestreni z glasbenimi točkami.

Poleg tega izdajajo še dve glasili: literarno glasilo Kaj in bilten, v katerem kritično ocenjujejo delo na šoli (nekaj časa je izhajal ilegalno). Glasili izdajajo tako rekoč sami, ker nimajo ustreznega mentorja. Vendar pa so zelo uspešni, v svojem delu - lahko trdim, da v nekaterih stvareh prekašajo naše "Steze".

Naš obisk v Kranju je temeljil predvsem na spoznavanju njihove gimnazije. Ugotovili smo, da jih mi prekašamo pri razvijanju samoupravnih odnosov na šoli. Vendar bi se mi lahko pri njih zgledovali glede odnosov dijak - dijak. Všeč mi je bilo na primer, da ne delajo razlik med dijaki splošnih in pedagoških razredov, kar lahko na naši šoli marsikdaj opaziš. Tudi mi se moramo zavzemati za izboljšanje teh odnosov.

Naši prijateljski stiki s Kranjčani se bodo v bodoče nadaljevali. Še naprej si bomo dopisovali, imeli pa bomo tudi srečanja na športnem in kulturnem področju.

Italo Morosini, 2.b

SPORT, SPORT, SPORT, SPORT, SPORT, SPORT, SPORT, SPORT,

GINNAZIJEK - ŠPORTNIK?

Šport je gotovo dejavnost, s katero se na gimnaziji ukvarja največje število mladih. Kljub temu pa se lahko upravičeno vprašam, ali šport kot izvenšolska dejavnost in športnik kot učenec dosegata v gimnaziji mesto, ki ga zaslužita.

Šport je za vsakogar pomembna, koristna in prijetna oblika preživljanja prostega časa. Njegov pomen ni le v tem, da krepi telo in zdravje, ampak razvija tudi druge vrednote - ne le telesne, temveč tudi duševne... To je še zlasti pomembno za mlade ljudi - da smotrno izkoriščamo prosti čas, da si pridobimo delovne navade, vztrajnost in da razvijamo zaupanje v lastne sposobnosti. Poleg tega je šport prijetna oblika sprostitve po učenju.

Zaradi vseh teh vrednot športne dejavnosti bi bilo prav, če bi športu in športnikom v gimnaziji posvečali večjo pozornost. Doseči bi morali, da bi se čim več gimnazijcev ukvarjalo s katero izmed športnih panog, vzbuditi bi morali zanimanje za vse vrste športov, ne le za nekatere, skrbeti pa bi morali tudi za primerno obnašanje in kulturo na športnih prireditvah.

Najpogostejša oblika dela, s katerim skušamo uresničevati našete naloge, so krožki in sekcije v okviru ŠŠD. To je res najbolj vsakdanja in vpeljana oblika dela, ugotavljamo pa lahko, da ne vedno tudi najbolj uspešna. Eden od glavnih vzrokov za to so gotovo slabi pogoji za delo. Predvsem v zimskem času je - že tako majhna - telovadnica močno preobremenjena. Problem predstavljajo tudi termini, določeni za posamezne krožke. Učencev, ki se v šolo vozijo iz odda-

ljenih krajev, je veliko in zanje bi bil gotovo najbolj primeren čas za trening takoj po pouku. Možnosti/za to pa so glede na število krožkov dokaj omejene. Poleg tega se srečujemo tudi s pomanjkanjem za delo usposobljenih vaditeljev.

Drugi vzroki pa tičijo v delu krožkov samih, ki velikokrat ne delajo tako, kot bi lahko. Predvsem krožki in njihovi člani premalo skrbijo za to, da bi o njihovem delu kaj več izvedeli tudi tisti, ki vanje niso vključeni. Žalostno je, da oglasna deska največkrat ostaja prazna. Prav bi bilo, če bi vodja ali kdo izmed članov krožka redno poročal o delu, o problemih, s katerimi se srečujejo, ter o rezultatih dela. Tako pa ostajajo krožki vse preveč zaprti vase in prepuščajo odločanje posameznikov za posamezno športno panogo zgolj naključju ali interesu, ki ga učenec prinese iz osnovne šole. Če z delom nekega krožka nismo seznanjeni, se zanj brez iniciativ, sami od sebe, verjetno ne bomo navdušili.

Razveseljivo je, da so v zadnjem času začeli delovati tudi krožki, ki se ukvarjajo z manj znanimi in popularnimi, a zato nič manj pomembnimi in zanimivimi športnimi panogami. Zlasti za te krožke je pomembno, da seznanijo s svojim delom čim širši krog gimnazijcev.

Pri športnem obnašanju in kulturi smo velikokrat zelo daleč od zelenih ciljev, saj smo nemalokrat priče čudnemu obnašanju nekaterih pri neuspehih domače (ali tuje) ekipe ali posameznika. Učenec, ki se sam ukvarja s športom, pozna tudi grenkobo poraza in zato v takih primerih gotovo ne bo žvižgal ali dajal neprimernih opazk. Na primernejše obnašanje in na razvijanje množičnosti bi vplivalo tudi večje število tekmovanj, od razrednih do šolskih.

Tekmovanje samo učenca v začetku gotovo bolj privlači kot trening, pa čeprav je to le medrazredna tekma. Poleg tega pa lahko učenec, ki se že ukvarja s športom, le tako kon-

trolira svoje moči in pripravljenost. Prav tako pa lahko na tekmovanjih odkrivamo talentirane posameznike, ki jih pozneje pritegnemo k delu krožka in resnejši vadbi. Učenec, ki se na tekmovanju sam prepriča o svojih sposobnostih, bo imel večje veselje do dela kot tisti, ki ga h krožku pritegnemo zgolj z besedami.

Poleg učencev, ki jim je šport le ena izmed oblik izvenšolske dejavnosti in sprostitev, pa se veliko gimnazijcev resneje in več ukvarja s športom. To so učenci, ki redno trenirajo v okviru različnih športnih klubov in jim treningi vzamejo tudi večino prostega časa. Zato se ti učenci težje posvečajo tudi drugim dejavnostim, kajti za dosego ciljev v športu je potrebna redna, vztrajna in dolgotrajna vadba. Prav zaradi tega bi morali delo in obremenjenost športnika v razredu bolj upoštevati, zlasti pri ocenjevanju izvenšolskih aktivnosti. Tu ne bi smeli jemati kot merilo za aktivnost število krožkov, kar se največkrat dogaja, ampak bi morali preceniti trud, ki ga neki učenec vlaga v izvenšolsko dejavnost, in čas, ki ga za to potrebuje. Malo je namreč krožkov, ki bi svojim članom vzeli na primer petkrat tedensko dve do tri ure časa, kolikor jih nemalokrat vzame trening športniku.

Zato bi morali športni referenti (ali kdorkoli drug v razredu) voditi evidenco o učencih, ki se ukvarjajo s športom. Ugotavljati bi morali (kolikor bi seveda za to imeli možnosti), koliko časa potrebuje učenec za trening, ali je njegovo udejstvovanje redno in kakšna je njegova prizadevnost. Šele na osnovi teh podatkov bi delo športnika lahko primerjali z delom koga drugega in ga tudi pravilno ovrednotili.

Lili Tekstor, 2.c

PISMA, PISMA, PISMA, PISMA, PISMA, PISMA, PISMA, PISMA,

ODNOSI NA ŠOLI

Z dograjevanjem samoupravnih socialističnih odnosov ima človek v naši družbi vse več pravic in dolžnosti. Poenostavljeno rečeno: funkcije državnih organov prehajajo na temeljne skupnosti, kjer ljudje delajo in živijo. Gre za proces razodtujitve od države. Človek ima možnost odločati skupaj z drugimi o proizvodu skupnega dela, o življenjskih pogojih in o razporejanju dohodka, pri nastanku katerega je tudi sam sodeloval. Ali bo možnost za odločanje dejanska ali le formalna, je odvisno od položaja, ki ga delavec ima v procesu proizvodnje in pri delitvi dohodka.

Odnosi v proizvodnji pogojujejo odnose v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. S spreminjanjem odnosov v proizvodnji se morajo nujno spremeniti tudi odnosi v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Uvajati moramo novo tehnologijo v vzgojno-izobraževalni proces in upoštevati izsledke znanosti.

Bistveni smoter našega vzgojno-izobraževalnega dela (VID) je oblikovati svobodno, odgovorno, ustvarjalno, vsestransko razvito osebnost v socialistični samoupravni družbi. Takoj se nam poraja vprašanje o načinu in vsebini dela za dosego navedenega smotra. Tu nam gre predvsem za način dela, ki je prvenstveno odvisen od odnosov na šoli.

Iz zgodovine poznamo predvsem neenakopraven odnos med učencem in učiteljem. Za ta odnos je med drugim značilno naslednje: Učitelj je v razredu prvi, je nad učenci. Z učiteljem se vzgojno-izobraževalno delo začne in konča. Če učitelja ni, vzgojno-izobraževalno delo ne poteka. Učenec je le nepomembna bitnost, ki je v VID povsem odvisna od učitelja in njego-

ve volje. Učitelj ex cathedra predava učencem snov, določeno s programom, neodvisno od tega, ali učenca snov zanima ali ne. In ker učitelj ni plačan za to, da bi učenca motiviral za obravnavano gradivo, tega ne počne. Učitelj je za svoje delo odgovoren ravnatelju in inšpektorju. Odgovoren je za količino podatkov v učenčevi glavi. Učitelj se za dosego vzgojno-izobraževalnega smotra poslužuje raznih metod, ki kratkoročno gledano rodijo uspeh. Učenec posluša, je discipliniran, se klanja učitelju in reagira na vsak učiteljev ukaz. Učenec je objekt države. Država skuša s pomočjo učitelja oblikovati pohlevnega, ubogljivega državljana, ki ne bo znal razmišljati in obsojati napak sistema. Učitelj je roka države. Učenec se uči za učitelja, za učiteljevo odgovornost. Učenec nima pravice posegati v vzgojno-izobraževalni proces dlje, kot mu dovoli učitelj, sicer je grobo preganjan z raznimi kaznimi in nezadostnimi ocenami. Možnosti za pritožbo zoper ravnanje učitelja ni, ali pa le formalno obstaja. Učenec ima pravico izstopiti iz šole ali pa se podrediti režimu.

Tak položaj učitelja in učenca v vzgojno-izobraževalnem procesu je za našo družbo nesprejemljiv. V odnosih, ki bi slo-neli na takem položaju učenca in učitelja, ne bi mogli ures-ničiti smotrov našega vzgojno-izobraževalnega dela, s tem pa bi družbi naredili ogromno škodo.

Danes ima učenec formalno možnost, da enakopravno z učite-ljem odloča o poteku vzgojno-izobraževalnega dela (program izobraževanja, način izpolnjevanja programa, preverjanje in ocenjevanje znanja). Učenec se poslužuje le pravic, kadar je osebno prizadet njegov interes, ki bi ga v kratkem lahko opredelili takole: ob čim manjšem naporu dobiti spričevalo o opravljeni izobrazbi. Učenec še vedno ni nosilec odgovor-nosti za rezultate, ki jih skupaj z drugimi in z učiteljem dosega pri vzgojno-izobraževalnem delu. Učenec se uči za

oceno, ker je od ocene odvisno, kako mirno bo preživel šolanje, kakšen bo odnos staršev in učiteljev do njega in kje se bo lahko nadalje šolal. Če hočemo preseči te odnose, moramo spremeniti položaj učenca. Učenec mora biti aktiven pri vzgojno-izobraževalnem delu, ne pa le pasiven poslušalec dejstev. Učencem moramo dati več samostojnosti in odgovornosti pri vzgojno-izobraževalnem delu. Učenec se lahko v odgovorno osebnost oblikuje le ob izvrševanju nalog, za katere bo individualno odgovoren.

Učenci ne smemo dovoliti, da bi vse naloge opravljala le peščica "zaupljivih" učencev, vsi drugi pa naj bi bili odrinjeni od vzgoje ob delu. Naloge moramo enakomerno porazdeliti med učence v oddelčnih skupnostih glede na njihove interese. Po preteku določenega roka moramo preveriti, če je bila naloga opravljena, in jo oceniti. Nesmiselno bi bilo za vsako nalogo pisati ocene s številkami v redovalnico. Smatram, da je bolje opozoriti na napake in pohvaliti pozitivne strani. Oceno moramo izoblikovati učenci.

Učenci imamo možnost vplivati na ocenjevanje znanja. Pri tem bi rad opozoril samo na to, da so tudi učiteljevi predlogi skupaj z njegovimi izkušnjami subjektivni, prav tako kot predlogi učencev. Zato se moramo pri preverjanju znanja boriti, da bi učenec in učitelj enakopravno odločala o oceni. Pri tem se moramo izogniti raznim koristolovskim interesom, želji po hinavski pomoči sošolcem, dvojnim merilom in raznim predsodkom učencev in učiteljev.

V vzgojno-izobraževalni organizaciji se učencem izreka vzgojni ukrep. Z njim skušamo pospešiti in spodbujati pozitivna in preprečiti negativna dejanja. Na naši šoli smo v vseh oddelčnih skupnostih sprejeli pravilnik o izrekanju vzgojnih ukrepov, v katerem je jasno opredeljeno, da ima oddelčna skupnost oziroma učenci pravico in dolžnost oce-

njevati lastno obnašanje in ob odstopanjih v negativna ali pozitivna dejanja predlagati razredniku ali šolskemu zboru učencev vzgojni ukrep.

Učenec mora ravnati v skladu s statutom in drugimi akti šole. Učenec nosi odgovornost za lastno obnašanje. Če učenci ugotovijo, da ravnanje določenega učenca ni v skladu z dogovorjenimi določili, ovrednotijo prestopok in glede na to izrečejo učencu vzgojni ukrep. Pri tem moramo učenci pozabiti na razne tolerance in dvojna merila. Pri vzgojnih ukrepih moramo biti dosledni in brezkompromisni. Sicer lahko takoj ugotovimo, da imajo nekateri več pravic, da si lahko več dovolijo, da lahko povzročajo škodo družbi in nam, pa jim zato, ker se je neki prijatelj spomnil zelo dobrih olajševalnih okoliščin, ne izrečemo vzgojnega ukrepa. To pa pomeni, da dejanja nismo obsodili tako, kot bi ga morali. S tem pogazimo dogovore za obnašanje in ravnanje na šoli, ki nam vsem dajejo enake možnosti za delo. Tako lahko v kratkem pomendramo vse priborjene pravice - predvsem enakopravnost. Pri vsem tem je zelo zanimivo, da učenca, ki mu je bil izrečen vzgojni ukrep, zanima le, kdo ga je "izdal" in kdo predlagal. Ko ga skupaj s "tovariši" odkrije, ga označi za izdajalca. Učenci obsodijo "izdajalca", lahkomišelnega prestopnika pa povzdignejo v heroja, ki mu je bila storjena krivica. Ti isti učenci pa obsojajo starejše in njihovo dvojno moralno, "sistem stricev" in druge nepravilnosti drugih.

Pri takem ravnanju učencev se učitelji upravičeno sprašujejo o zrelosti učencev za izvrševanje odgovornih nalog pri vzgojno-izobraževalnem delu na šoli.

Najpomembnejše je, da začnemo razmišljati o izboljšanju vzgojno-izobraževalnega procesa in se skupaj z učitelji dogovarjamo za uresničevanje ustreznih oblik dela, s pomočjo katerih bomo pri vzgojno-izobraževalnem delu uspešnejši.

Zato smatram, da se moramo v vzgojno-izobraževalnem procesu organizirati tako, da bo učenec prevzel del nalog v procesu, s tem pa tudi del odgovornosti za uspešnost vzgojno-izobraževalnega procesa. Učenci se moramo z učitelji dogovarjati za oblike in metode, v katerih bomo učenci lahko čimbolj aktivni in čim manj le pasivni poslušalci. Gre za individualizacijo pouka in delo po skupinah (znotraj skupine pa individualno delo), razvijati moramo odprt dialog med učenci o posameznih vprašanjih, ki učenca zanimajo, iz programa in o aktualnih dogodkih v svetu, z namenom, da učenci izražajo svoja stališča in poglede in si tako oblikujejo pogled na svet.

Učencem je treba zaupati naloge in jim dati potrebne napotke. Vendar mora biti učencu dana možnost, da bo pri izvrševanju naloge ustvarjalen. Ustvarjalnost in samoiniciativnost moramo neprestano spodbujati in uspešne poskuse ustrezno nagraditi. Ne smemo vztrajati pri ustaljenih metodah, ki nas dolgočasijo in postavljajo v pasiven položaj. Varljivo je misliti, da bi vzgojno-izobraževalni proces bolje potekal, če bi namesto učitelja postavili učenca. Tako lahko mislijo le tisti, ki smatrajo, da je učitelj vzgok neenakopravnemu položaju učenca z učiteljem.

Igor Lukšič, 4.b

